

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9317/2556

นางสาวปนิษฐี อวิรุทธิ์นันท์ผู้ร้อง นายมานะ ภูประดิษฐ์ผู้คัดค้าน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1727, ป.พ.พ. มาตรา 1732, ป.พ.พ. มาตรา 1713, ป.วิ.พ. มาตรา 55, ป.พ.พ. มาตรา 1629

ย่อ / หลักกฎหมาย

ผู้คัดค้านยื่นคำร้องขอถอนผู้ร้องจากการเป็นผู้จัดการมรดกตาม ป.พ.พ. มาตรา 1727 วรรคหนึ่ง อ้างเหตุเพียงประการเดียวว่า ผู้ร้องไม่แบ่งปันทรัพย์สินมรดกของผู้ตายในเวลาอันสมควร ซึ่งตาม ป.พ.พ. มาตรา 1732 บัญญัติว่า "ผู้จัดการมรดกต้องจัดการตามหน้าที่และทำรายงานแสดงบัญชีและแบ่งปันมรดกให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับไว้ในมาตรา 1728" แสดงว่า ผู้จัดการมรดกมีหน้าที่จัดการแบ่งปันมรดกให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี หากไม่ดำเนินการในเวลาดังกล่าวอาจถูกศาลถอดถอนจากการเป็นผู้จัดการมรดกได้ ผู้ร้องจึงมีหน้าที่ต้องแบ่งปันมรดกให้แก่ทายาทให้เสร็จภายในหนึ่งปี การที่ผู้คัดค้านยื่นคำร้องขอให้ถอนผู้ร้องจากการเป็นผู้จัดการมรดกก่อนที่จะครบกำหนดเวลาหนึ่งปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1732 ซึ่งยังถือไม่ได้ว่าผู้ร้องกระทำความผิดหน้าที่ไม่แบ่งปันทรัพย์สินมรดกให้แก่ทายาทภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดอันจะเป็นเหตุให้ถอนผู้ร้องจากการเป็นผู้จัดการมรดกตาม ป.พ.พ. มาตรา 1727 และจะถือว่าผู้ร้องไม่มีความสามารถตาม ป.พ.พ. มาตรา 1713 (2) อันจะตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกไม่ได้เช่นกัน ดังนั้น ในวันที่ผู้คัดค้านยื่นร้องขอ จึงยังไม่มีเหตุตามคำร้องขอ ที่จะถือได้ว่าเป็นการโต้แย้งสิทธิหรือจำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาลตาม ป.วิ.พ. มาตรา 55 ผู้คัดค้านจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอถอนผู้ร้องจากการเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายและตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย แม้ต่อมาระหว่างการพิจารณาผู้ร้องยังไม่แบ่งทรัพย์สินมรดกก็เป็นเหตุการณ์ภายหลังอันจะถือว่าเป็นเหตุตามคำร้องขอหาได้ไม่

คำพิพากษา

คดีสืบเนื่องมาจากวันที่ 26 ธันวาคม 2549 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งนางสาวปนิษฐี ผู้ร้อง เป็นผู้จัดการมรดกของนางศิริยาหรือวันดี ผู้ตายกับให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ผู้คัดค้านยื่นคำร้องขอให้ถอนผู้ร้องออกจากการเป็นผู้จัดการมรดกของนางศิริยาหรือวันดี ผู้ตาย และตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกแทน ผู้ร้องยื่นคำคัดค้านขอให้ยกคำร้องขอของผู้คัดค้าน ศาลชั้นต้นมีคำสั่งถอนนางสาวปนิษฐี ผู้ร้อง ออกจากการเป็นผู้จัดการมรดกและมีคำสั่งให้นายมานะ ผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกของนางศิริยาหรือวันดี โดยให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ผู้ร้องอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษาแก้เป็นว่า ไม่ถอนนางสาวปนิษฐี ผู้ร้อง จากการเป็นผู้จัดการมรดกของนางศิริยาหรือวันดี ผู้ตาย ให้ผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับนายมานะ ผู้คัดค้าน โดยให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ นอกจากที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำสั่งศาลชั้นต้น ผู้ร้องและผู้คัดค้านฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้เป็นยุติในชั้นนี้โดยคู่ความไม่ได้โต้แย้งคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของนายประสพ และนางศิริยาหรือวันดี ผู้ตาย ตามสำเนาทะเบียนบ้าน มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน 3 คน คือ ผู้ร้อง นายประธาน และนางสาวปณิตอร ตามบัญชีเครือญาติ ผู้คัดค้านเป็นบุตรของนายสง่า และนางทรงศรี ตาม

สำเนารายการเกี่ยวกับบ้านมีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน 6 คน คือ ผู้ตาย ผู้คัดค้านนางทรงจำ นายวิริยะ นางจันทร์แรม และนายทรงธรรม ตามบัญชีเครือญาติ เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2549 ผู้ตายถึงแก่ความตายตามสำเนามรณบัตรโดยไม่ได้ทำพินัยกรรม ผู้ตายมีทรัพย์สินมรดกเป็นที่ดิน หอสมุดริมหาดจอมเทียนและเงินฝากในสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยมหิดล สำเนา หนังสือสัญญาขายหอสมุดและหนังสือกรรมสิทธิ์หอสมุด กับสำเนาบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ โดย ที่ดินดังกล่าวเดิมเป็นส่วนตัวของนายประสพ ต่อมาให้ผู้ตายและนายประธานถือกรรมสิทธิ์รวม ภายหลังนายประธานและนายประสพจดทะเบียนยกให้แก่ผู้ตาย ขณะถึงแก่ความตายมี ทายาทโดยธรรมมีสิทธิรับมรดกคือ ผู้ร้อง นายประธาน นางสาวปณิตอร และนางทรงศรี รวม 4 คน เนื่องจากนายประสพได้จดทะเบียนหย่ากับผู้ตายไปแล้วตามสำเนาใบสำคัญการหย่า ส่วนนายสง่า ซึ่งเป็นบิดาของผู้ตายถึงแก่ความตายไปก่อนวันที่ 15 สิงหาคม 2550 นางทรงศรีถึงแก่ความตาย ตามสำเนามรณบัตร วันที่ 28 ตุลาคม 2551 ศาลจังหวัดชัยนาทมีคำสั่งตั้งผู้คัดค้านเป็น ผู้จัดการมรดกของนางทรงศรีตามสำเนาคำสั่งคดีแพ่งหมายเลขดำที่ 1322/2551 หมายเลขแดงที่ 1434/2551 ผู้ร้องเคยไปร้องคัดค้านเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดกของผู้ตายที่ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ผู้ร้องยัง จัดการมรดกของผู้ตายไม่เสร็จแต่ผู้ร้องได้ชี้แจงรายการทรัพย์สินที่จะแบ่งให้แก่ทายาทผู้มีสิทธิรับ 4 คน คิดเป็นเงินคนละ 947,786.19 บาท ตามคำแถลงที่ยื่นต่อศาลชั้นต้นลงวันที่ 18 มิถุนายน 2551 ซึ่งผู้คัดค้านไม่คัดค้าน ผู้ร้องและผู้คัดค้านมีคุณสมบัติไม่ต้องห้ามที่จะเป็นผู้จัดการมรดกของ ผู้ตาย ศาลชั้นต้นสืบพยานผู้คัดค้านไปฝ่ายเดียวโดยงดสืบพยานผู้ร้องเพราะไม่อนุญาตให้ผู้ร้อง เลื่อนคดีไปสืบพยานผู้ร้อง ปัญหาต้องวินิจฉัยประการแรกตามฎีกาของผู้ร้องว่า ผู้คัดค้านมีสิทธิ ยื่นคำร้องขอให้ถอนผู้ร้องจากการเป็นผู้จัดการมรดกของนางศรียาหรือวันดี ผู้ตาย และตั้งผู้คัดค้าน เป็นผู้จัดการมรดกผู้ตายหรือไม่ ข้อเท็จจริงได้ความว่านางทรงศรี เป็นมารดาของผู้ตายจึงเป็น ทายาทโดยธรรมของผู้ตายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629 (2) มีสิทธิ รับมรดกของผู้ตายร่วมกับผู้ร้อง นายประธานและนางสาวปณิตอรซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมตาม มาตรา 1629 (1) โดยนางทรงศรีได้รับส่วนแบ่งเสมือนหนึ่งว่าเป็นทายาทชั้นบุตรตามมาตรา 1630 วรรคสอง แต่นางทรงศรีถึงแก่ความตายก่อน โดยผู้ร้องยังไม่ได้แบ่งปันมรดกให้ทายาท ดังนั้นสิทธิ ในการรับมรดกของนางทรงศรีจึงเป็นมรดกของนางทรงศรีตามมาตรา 1600 ที่จะตกทอดแก่ ทายาทตามมาตรา 1599 วรรคหนึ่ง ซึ่งได้แก่ผู้คัดค้านกับพี่น้องที่ยังมีชีวิตอยู่อีก 4 คน ตามมาตรา 1629 (1) กับผู้ร้องและน้อง 2 คน ในฐานะผู้รับมรดกแทนที่ผู้ตายที่ถึงแก่ความตายก่อนนางทรงศรี ตามมาตรา 1630 ประกอบมาตรา 1639 ฉะนั้นผู้คัดค้านจึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมรดกของ ผู้ตายในฐานะผู้สืบสิทธิของนางทรงศรีตามมาตรา 1727 ที่จะยื่นคำร้องขอให้ถอนผู้ร้องจากการ เป็นผู้จัดการมรดกหากมีเหตุตามมาตรา 1727 วรรคหนึ่ง และผู้คัดค้านถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ตามมาตรา 1713 ที่จะร้องขอให้ศาลตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดก หากมีเหตุตามมาตรา 1713 (1) ถึง (3) คดีนี้ผู้คัดค้านยื่นคำร้องขออ้างเหตุถอนผู้ร้องจากการเป็นผู้จัดการมรดกตามมาตรา 1727 วรรคหนึ่ง เพียงประการเดียวว่าผู้ร้องไม่แบ่งปันทรัพย์สินมรดกของผู้ตายในเวลาอันสมควรส่วน เหตุที่จะขอให้ตั้งผู้จัดการมรดกตามมาตรา 1713 (1) ถึง (3) นั้น ไม่ได้ระบุเหตุโดยตรง แต่การที่ อ้างว่าผู้ร้องไม่แบ่งปันทรัพย์สินมรดกในเวลาอันควรพอแปลได้ว่า เป็นเหตุตามมาตรา 1713 (2) คือ ผู้ ร้องในฐานะผู้จัดการมรดกไม่สามารถที่จะจัดการมรดกเห็นว่า ตามมาตรา 1732 บัญญัติว่า "ผู้จัดการมรดกต้องจัดการตามหน้าที่และทำรายงานแสดงบัญชีการจัดการและแบ่งปันมรดกให้ เสร็จสิ้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ระบุไว้ในมาตรา 1728" จากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงว่า

ผู้จัดการมรดกมีหน้าที่จัดการแบ่งปันมรดกให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี หากไม่ดำเนินการในเวลาดังกล่าวอาจถูกศาลถอนจากการเป็นผู้จัดการมรดกได้ คดีนี้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2549 หน้าที่ผู้จัดการมรดกเริ่มแต่วันดังกล่าว ตามมาตรา 1728 (2) ผู้ร้องจึงมีหน้าที่ต้องแบ่งปันมรดกให้แก่ทายาทให้เสร็จภายในหนึ่งปี คือ ภายในวันที่ 26 ธันวาคม 2550 ตามมาตรา 1732 ดังกล่าว การที่ผู้คัดค้านมายื่นคำร้องขอให้ถอนผู้ร้องจากการเป็นผู้จัดการมรดกเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2550 โดยอ้างว่าผู้ร้องไม่แบ่งปันทรัพย์มรดกในเวลาอันควรจึงเป็นการด่วนยื่นคำร้องขอก่อนที่จะครบกำหนดเวลาหนึ่งปี ตามมาตรา 1732 ซึ่งยังถือไม่ได้ว่าผู้ร้องกระทำความผิดหน้าที่ไม่แบ่งปันทรัพย์มรดกให้แก่ทายาทภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดอันจะเป็นเหตุให้ถอนผู้ร้องจากการเป็นผู้จัดการมรดกตามมาตรา 1727 หาได้ไม่ และจะถือว่าผู้ร้องไม่มีความสามารถตามมาตรา 1713 (2) อันจะตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกได้เช่นกัน ดังนั้นในวันที่ 23 พฤศจิกายน 2550 จึงยังไม่มีเหตุตามคำร้องขอตั้งวินิจฉัยข้างต้นอันจะถือว่าเป็นการโต้แย้งสิทธิหรือจำต้องใช้สิทธิทางศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 ผู้คัดค้านจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ถอนผู้ร้องจากการเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายและตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย แม้ต่อมาระหว่างการพิจารณาผู้ร้องยังไม่แบ่งทรัพย์มรดกก็เป็นเหตุการณ์ภายหลังอันจะถือว่าเป็นเหตุตามคำร้องขอหาได้ไม่ ฎีกาของผู้ร้องฟังขึ้น เมื่อวินิจฉัยดังนี้แล้ว ปัญหาตามฎีกาของผู้ร้องประการอื่นและฎีกาของผู้คัดค้านไม่จำต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนไป พิพากษาแก้เป็นว่า ไม่ถอนผู้ร้องจากการเป็นผู้จัดการมรดกของนางศิริยาหรือวันดีผู้ตาย และไม่ตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกขอที่ศาลชั้นต้นจะยกคำร้องคัดค้านได้ทันที การที่ศาลชั้นต้นรับคำร้องคัดค้านไว้พิจารณาและพิพากษาต่อมาเป็นการไม่ชอบ คืบค่าขึ้นศาลชั้นฎีกาให้แก่ผู้คัดค้าน ค่าฤชาธรรมเนียมนอกจากนี้ทั้งสามศาลให้เป็นพับ

องค์คณะ

กิริติ กาญจนรินทร์ · นิยุต สุภัทรพาหิรผล · อีระพงศ์ จิระภาค

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/9317/2556>